

Voorwoord

Eigenlijk komen de titel en de studie-inhoud niet echt met elkaar overeen. De titel suggereert dat we nadenken over 'eenheid in geloof', de studie in het lesboekje gaat vervolgens vooral over leerstellingen. Hier zie je duidelijk het toch wel belangrijke verschil tussen het Hebreeuwse bijbelse denken en de Grieks-Romeinse manier om de Bijbel te benaderen.

Het Hebreeuwse **AMAN (geloven, vertrouwen)** gaat terug op het beeld van een moeder die haar zuigeling liefdevol vasthoudt om de borst te geven. Het duidt dus op een dynamische innige relatie die steunt op liefde en vertrouwen. Ook het woord '**waarheid**' (**EMETH**) stamt hiervan af. In het Grieks-Romeinse denken kun je waarheid vergelijken met wat je leest in een encyclopedie: een woord, een begrip wordt scherp gedefinieerd. Kennis staat centraal, en iets is juist of fout. Zo is het ook in een handboek met leerstellingen.

In het Hebreeuws bijbelse denken echter staat **het goed handelen** vanuit een oprechte houding centraal, zowel t.a.v. God als t.a.v. elkaar (trouw zijn, waarachtig zijn, betrouwbaar zijn). Geloof en waarheid zijn voor alles **relationele begrippen**.

Een mooie illustratie hiervan vind je bv. in Psalm 40: "**Uw wil te doen, mijn God, verlang ik, diep in mij koester ik uw wet.** ¹⁰Wanneer het volk bijeen is, spreek ik over uw rechtvaardigheid, ik houd mijn lippen niet gesloten, u weet het, HEER. ¹¹Ik zwijg niet over uw **goedheid**, maar getuig van uw **trouw** (EMOENA, van AMAN) en uw **hulp**. In de kring van het volk verheel ik niet hoe **liefdevol**, hoe **trouw** u bent (in de grondtekst staat hier EMETH, in de NBG vind je het woord '**waarheid**')." (Ps 40:9-11). Merk op hoe het 'doen', rechtvaardigheid, goedheid, trouw, liefde, waarheid,... aan elkaar gekoppeld worden!

SAMEN OVERLEGGEN

1. Wat is je reactie op het verschil tussen de **Hebreeuwse en de Grieks Romeinse benadering** van Bijbel, geloof en waarheid? Hoe ga jij er mee om? Waar komt het nu eigenlijk echt op aan? Praat hierover met elkaar...
2. Op p.5 vind je **een illustratie** die op een mooie manier het verschil duidelijk maakt tussen beide benaderingen... Zou dit ook van toepassing zijn op leerstellige kennis? Overleg hierover met elkaar. Bedenk ook dat met leerstellingen vaak vooral het verschil tussen kerken in de verf wordt gezet...
3. Hoe belangrijk is '**juiste kennis**'? Kun je voorbeelden geven waar het echt iets uitmaakt, en misschien ook voorbeelden waar het eerder van ondergeschikt belang is? Kan of mag bijbelkennis theoretisch blijven?

➔ Deze studie is van iets andere aard dan gewoonlijk. We willen samen nadenken over het algemene kader en enkele basiselementen. De manier waarop we 'eenheid in het geloof verstaan' bepaalt immers hoe we in een kerkgemeenschap omgaan met elkaar (en met andere christenen).

Wil je samen de leerstellingen bespreken die in het lesboekje aan bod komen (redding in Jezus, de wederkomst, het hemelse heiligdom, de sabbat, dood en opstanding) let dan misschien op de volgende aandachtspunten:

- Eén bladzijde per onderwerp of leerstelling... Wees je ervan bewust dat dit zeer beknopt en dus misschien enigszins karikaturaal is. Wees bijgevolg voorzichtig met **absolute uitspraken**.
- Bekijk het thema van verschillende kanten. In hoeverre zijn **varianties** of andere invalshoeken mogelijk (of wenselijk)? Steunt elk detail op de Schrift? Spelen persoonlijke interpretaties en interpretaties vanuit de traditie ook een rol?
- Probeer uit te maken wat **de belangrijkste boodschap** is die een leerstelling wil doorgeven. In hoeverre is dit (nog) pertinent / praktisch? Wees je er ook van bewust dat de theorie en de praktijk van de dagelijkse realiteit soms ver uiteen liggen!
- Bekijk samen de **implicaties** (theoretische en vooral ook concreet praktische) van een leerstelling en hoe die werd geformuleerd.

Luister naar elkaar, zonder vooroordelen, zonder te veroordelen. Vragen mogen gesteld, twijfels geuit...

Adventpioniers en leerstellingen

Onze Adventpioniers hadden een en ander goed begrepen. In zijn boek 'Op zoek naar een eigen identiteit' (p.17) geeft de alom gerespecteerde kerkhistoricus George Knight goed weer hoe de eerste Adventisten hiermee omgingen: "*Toen de adventgelovigen in 1861 tot hun eerste regionale vorm van organisatie besloten, vertelde John Loughborough waarom de eerste adventisten zo kritisch stonden*

tegenover geloofsbelijdenissen. 'Een geloofsbelijdenis formuleren die ons eens en voor altijd vastlegt, is de eerste stap naar afvalligheid. De tweede stap is als die belijdenis de norm voor het lidmaatschap wordt. De derde stap is leden aan die belijdenis te toetsen. De vierde stap is degenen die dat leerpunt niet geloven, als afvalligen te beschouwen. En de vijfde is hen te vervolgen.' (RH, 8 oktober 1861, blz. 148)

James White zei vervolgens: 'Het opstellen van belijdenissen leidt tot het oprichten van brandstapels en is een hindernis op de weg naar alle vooruitgang in de toekomst.' In zijn betoog over de voortgaande leiding van de heilige Geest tot nieuwe waarheid, beklagde White zich erover dat sommige mensen door hun leerstellingen 'een koers voor de Almachtige uitzetten. Zij zeggen eigenlijk dat de Heer verder niets moet ondernemen dan wat in de leer is vastgelegd. ... **De Bijbel, zo concludeerde hij, 'is onze leerstelling.** Wij wijzen alles in de vorm van menselijke leergezag af.' Hij wilde dat adventisten open zouden blijven staan voor wat de Heer hun 'van tijd tot tijd' zou openbaren. (ibid.)

Van tijd tot tijd zijn er mensen geweest die zich kennelijk niet bewust waren van de krachtige argumenten van James White, J.N. Loughborough en andere pioniers. Zij hebben in de loop van de geschiedenis van de kerk krachtige pogingen gedaan om de geloofspunten in 'dogmatisch cement' te gieten. (...) James White en de andere adventpioniers echter vonden een dogmatische geloofsbelijdenis verwerpelijk, want zij geloofden in een levende Heer, die hen in waarheid zou leiden."

⇒ Ook enkele citaten van **E.G.White** zijn in dit verband interessant en interpellierend (zie p. 4).

De kerk- en wereldgeschiedenis toont hoezeer de behoedzaamheid van onze pioniers terecht was. Al heel snel na de idyllisch aandoende beginjaren van het christendom (begin van het boek Handelingen) volgde de ene theologische discussie na de andere, waarbij mensen ('broeders en zusters in het geloof') elkaar in de haren vlogen. Banvloeken en -bliksems vlogen geregeld in het rond. Er ontstonden scheuringen... en vervolgingen.

Samen overleggen

1. Bespreek samen wat hierboven verteld wordt over **de houding van onze pioniers**.
2. '**De Bijbel, onze enige leerstelling**'... Terecht? Komt dit ook overeen met de huidige realiteit in de kerk? Als de Bijbel echt onze leerstelling is of moet zijn: wat zijn de praktische gevolgen hiervan voor ons als individu en kerk?
3. In hoeverre moet er precies vastgelegd en omljnd worden wat we als Adventchristenen geloven of moeten geloven? Als jij een credo zou moeten opstellen, wat zou je er dan in plaatsen? En wat niet?

De Joodse geloofsbelijdenis

In het Jodendom in Jezus' tijd gold het Sjema Israël uit Deuteronomium 6 als geloofsbelijdenis:

"Dit zijn de **geboden, wetten en regels** die ik u in opdracht van de HEER, uw God, moet **leren** en die u moet **naleven** in het land aan de overkant, dat u in bezit zult nemen. ²U moet voor de HEER, uw God, ontzag tonen door **u te houden** aan zijn wetten en geboden, zoals ik die nu aan u geef; dat geldt voor u, zolang u leeft, en voor uw kinderen en uw kleinkinderen. Dan zult u **met een lang leven gezegend worden**. ³Luister dus, Israël, en **neem ze nauwlettend in acht**. Dan **zal het u goed gaan** in het land dat overvloeit van melk en honing, en zult u sterk in aantal toenemen, zoals de HEER, de God van uw voorouders, u heeft toegezegd.

⁴Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige (NBG: is Eén) ! ⁵Heb daarom de HEER, uw God, lief met hart en ziel en met inzet van al uw krachten. ⁶Houd de geboden die ik u vandaag opleg steeds in gedachten.

Samen overleggen

1. Wat vind je van deze 'geloofsbelijdenis' (die zowel Farizeeën als Sadduceeën, en ook Jezus gemeen hadden)?
2. Waar ligt de **nadruk**? Wat is de **bedoeling** ervan?
3. Is dit niet iets te minimalistisch? Of toch niet? Heb je hier echt het belangrijkste, of **ontbreekt er iets** aan? Zo ja, wat dan wel?
4. In Marcus 12:28-34 haalt Jezus deze geloofsbelijdenis aan. Hij voegt er wel nog aan toe: **Heb uw naaste lief als uzelf**. Lees en bespreek samen dit gedeelte in Marcus. Let op het antwoord dat de schriftgeleerde geeft en ook Jezus' reactie: 'U bent niet ver van het koninkrijk van God'.

Het SJEMA klinkt heel anders dan de credo's en geloofspunten van de meeste christelijke kerken: heel beknopt, geen ellenlange lijst met gedetailleerde uitleg. Bovendien gaat het veel meer om een doen, een uitleven dan om een weten of kennen. Dit loopt wonderwel parallel met wat we lezen over **Jezus in de evangeliën** (in de Bergleer bv. – Matteüs 5 tot 7): hij verkondigde niet veel theorieën, maar bleef

veelal heel praktisch, met de nadruk op je levenshouding als 'kind van het Koninkrijk'! (Dit heeft niets te maken met rechtvaardigmaking door werken!).

Leren

Toch gaat het ook om een '**leren**'. Wetten, geboden en regels moeten geleerd worden... om ze dan na te leven. Misschien denkt u nu: dit klinkt wel heel streng wettisch... Merk echter op dat het doel is '**opdat het u wélga**' (NBG) (YATAV, van het woord TOV: mooi, goed, aangenaam, wat gelukkig maakt... zoals in het scheppingsverhaal!). De diepere betekenis van de woorden 'wet', 'gebod', 'regel' komt dit onderstrepen:

- **Gebod** = *mitsvah*: komt van een werkwoord dat de eerste keer wordt gebruikt in het scheppingsverhaal, wanneer God de raad geeft om niet van die ene boom te eten, opdat het goede ook goed zou kunnen blijven.
- **Wet** = *choq*: welomschreven taak. Je vindt het een eerste keer in Gen 47:22: een regeling om de priesters in staat te stellen te leven.
- **Regel** = *mishpath*: komt van het werkwoord 'recht doen, besturen, gouverneren' = zorgen dat alles goed loopt voor iedereen.

Dus: LEREN OM TE LEVEN!

Nota: Leren is een speciaal woord in het Hebreeuws: **LAMAD**. De letter Lamed was oorspronkelijk een herdersstaf met gebogen uiteinde. Herders gebruikten die om de kudde te leiden en te beschermen.

Afgeleid = leren, onderwijzen en studeren.

Merkwaardig: er bestaat geen zelfstandig naamwoord: niemand kan zeggen 'IK ben de leraar, anderen moeten naar MIJ luisteren. Of: Je kunt geen leraar zijn (of verwaande weetal) als je geen student bent.

Interessant detail: de lamed is de enige letter in het Hebreeuwse alfabet die '**buiten de lijntjes gaat**' → soepelheid, plaats voor avontuur, eigen inbreng, eigen aanvoelen...

1. Doel = welzijn... LEREN OM TE LEVEN. Overloop eens enkele adventistische leerstellingen en probeer uit te maken in welke mate en hoe ze bijdragen tot 'leven en welzijn'.
2. Wetten, geboden en regels leren... Wat is het verschil met 'leerstellingen of doctrines'?
3. Denkt u dat de begrippen LAMAD / LAMED ons iets kunnen leren m.b.t. het omgaan met leerstellingen? En hoe zit het met de idee dat er al of niet 'buiten de lijntjes' kan of mag gekleurd worden?

Houden, in acht nemen, naleven...

Twee suggestieve werkwoorden in het Hebreeuws:

- ASAH, hetzelfde woord als in het scheppingsverhaal: maken, doen. God maakte... een prachtige wereld. Het 'doen / naleven' stelt ons in staat om iets tot stand te brengen dat echt de moeite waard is! Bovendien is het hetzelfde woord als waar staat 'God maakte bomen **die vrucht dragen**' = vruchten doen... Luister (hoor / gehoorzaam) en je zult er de vruchten van plukken!
- SHAMAR = bewaren. Bewaar de tuin, bewaar jezelf, bewaar elkaar. En daarom is het goed om te luisteren / te horen (= SHAMA, let op de woordspeling in het Hebreeuws!).

1. Bespreek samen de 'vruchten' van een theoretisch leerstellig of een meer concreet praktisch omgaan met Bijbel, geloof en godsdienst.
2. 'Bewaren'... een schitterend idee! Maar wat moet bewaard worden en hoe? En in het kader van eenheid?

God is Eén / de Enige

'Echad' 'in het Hebreeuws. Eén, de Enige, de Eerste, Uniek... Interessant detail: het Hebreeuwse woord waarvan ECHAD is afgeleid betekent: '**samenbrengen**'. Soms drijft godsdienst mensen uit elkaar. Vaak heeft dit te maken met doctrines... Overtuigd van het eigen groot gelijk. Er wordt niet meer gepraat, of alleen om de les te spellen. Er wordt vooral niet meer geluisterd...

1. "De Heer, onze God, de Heer is één..." Hoe versta jij deze uitdrukking? Eén... en toch twee namen (en nog veel meer in de Schrift!). Wat leer je hieruit?
2. Wat betekent het concreet om deze ene of enige **God lief te hebben**? Hoe doe je dat?
3. Wat betekent het concreet: 'met heel je hart, heel je ziel, en heel je kracht'?

Interessante uitspraken van E.G.White

“Als iemand zich vergist in zijn interpretatie van een Bijbelpassage, denkt u dan echt dat dit geschillen en onenigheid met zich mee moet brengen? Natuurlijk niet! Het is ondenkbaar om te beweren dat de eenheid van de Kerk erin bestaat de teksten van de Schrift op dezelfde manier te zien. De Kerk kan wel resolutie na resolutie nemen met de bedoeling om alle meningsverschillen uit te schakelen, maar we kunnen niet het denken en de wil geweld aandoen, zelfs niet om alle onenigheid te smoren. Dergelijke resoluties kunnen hoogstens onenigheid camoufleren, maar niet uitschakelen; ze kunnen er niet voor zorgen dat we het allemaal volkomen met elkaar eens zijn. Er is slechts één iets wat de eenheid in de Kerk kan doen groeien: de geest van verdraagzaamheid navolgen die Christus bezat.”

(Ellen White, Manuscript Releases, vol 11, p. 266):

“Zij die in Gods dienst staan moeten blijk geven van **een grote openheid van geest**; met andere woorden, ze moeten mensen zijn **zonder vooroordelen**, zonder **stokpaardjes**, mensen die de **gebaande wegen vermijden** en die in staat zijn te begrijpen dat hun taal en hun manier om de waarheid voor te stellen nodig dienen **aangepast** te worden aan het soort mensen waarmee ze in aanraking komen en aan de omstandigheden waarin ze leven.” (E.G. White, Lettre 12, 1887, geciteerd in ‘Evangéliser, p. 103

“We zouden onszelf moeten verbieden te denken dat de waarheid iets is wat we **bezitten**, dat de essentiële fundamenten van ons geloof **begrepen** zijn, en dat deze **kennis volstaat**. Integendeel! Waarheid is beweging.” RH, 25 maart 1890)

“Indien we weigeren iets anders aan te nemen dan wat wij waarheid noemen, dan zijn we niet meer op veilige grond. De Bijbel zou het voorwerp moeten zijn van diepgaande persoonlijke studie.” (RH, 18 juni 1889)

“Op welke manier zullen we de Schriften bestuderen? Door ze te gebruiken om al onze doctrines te rechtvaardigen en om de Bijbel te laten overeenkomen met onze kant-en-klare ideeën? (...) **We hebben zoveel lessen te leren, en veel, heel veel af te leren**. Enkel God en de hemel zijn onfeilbaar (...) Wie denkt nooit een concept dat hij koestert te moeten opgeven, nooit van gedacht te moeten veranderen zou wel eens heel erg ontgoocheld kunnen worden. Zolang we ons krampachtig, vastberaden en verbeten vasthouden aan onze eigen ideeën kunnen we nooit de eenheid ervaren waarvoor Christus heeft gebeden.” (RH, 26 juli 1892)

“Het feit dat we jarenlang sommige leerstellingen hebben beschouwd als waarheid, bewijst niet dat onze ideeën onfeilbaar zijn. Tijd maakt van een vergissing geen waarheid.” RH, 20 december 1892

“Het feit dat er geen controverse of geanimeerde discussies zijn in de schoot van Gods volk moet niet gezien worden als een evident bewijs dat de gelovigen vasthouden aan de ‘gezonde leer’ (...) **Wanneer de studie van de Bijbel geen nieuwe vragen meer oproept, wanneer er geen verschil van mening wordt geuit om mijn bijbelonderzoek te laten uitmonden in het in vraag stellen van mijn pretentie de waarheid te bezitten**, dan is het gevaar groot dat heel wat mensen, vandaag als in het verleden, gewoon bij de traditie blijven en niet meer weten wie ze aanbidden.” (5 T, 1882-1889, p. 707)

Ware kennis...

De Stoïcijnen illustreren, bij monde van Cicero, de kennis der wijsheid met een beroemd beeld:

“Behalve de wijze weet niemand iets, en Zeno bewees dat met een gebaar. Hij liet zijn hand met uitgestrekte vingers zien: ‘Dit is de **verbeelding**’, zei hij. Daarna boog hij zijn vingers een beetje: “Dit is de **instemming**.’ Vervolgens sloot hij zijn hand tot een vuist en zei dat dit het **begrijpen** was; daarom gaf hij hieraan de naam *katalepsis* (greep, het in bezit nemen, en bij uitbreiding: het grijpen via de intelligentie, het begrijpen), een woord dat vòòr hem niet werd gebruikt.

Vervolgens bracht hij de gesloten vuist naar zijn linkerhand en omsloot hem heel vast en krachtig. ‘Dit is de **wetenschap**, zei hij, die alleen de wijze bezit.’

verbeelding

instemming

begrijpen

kennis, wetenschap die alleen de wijze bezit

Een joodse Talmoed leraar daarentegen begon zijn eerste les met het volgende gebaar: hij bracht zijn linkerhand naar de gesloten vuist van zijn rechterhand en omsloot hem met al zijn kracht. ‘Dat is de wijsheid van de dwaze, die meent te weten en denkt de wereld in de mazen van zijn net gevangen te hebben. Bij de tweede les deed hij hetzelfde, waarna hij zijn rechtervuist van de linkerhand bevrijdde. Daarna opende hij langzaam zijn vingers als de blaadjes van een bloem **die zich opent naar het leven**. ‘**Zo bloeit de**

intelligentie’, zei hij. En toen opende zijn hand zich helemaal, de vingers opgevouwen en bereid tot **ontmoeting**. ‘Kijk, zie hij, dit is de hand die gemaakt is om te strelen. Deze hand is die van de wijze die weet dat hij niets weet, maar die de waarde van de ontmoeting en van het geven kent.’ Tenslotte legde hij zijn beide handen kruiselings over elkaar en zei: ‘En dit is de **vogel van de vrijheid**.’

(M.A. Ouaknin, De Tien Geboden, p. 217, 218)

de wijsheid van de dwaze

wijsheid die openbloeit naar het leven

de wijze kent de waarde van ontmoeting en geven

de vogel van de vrijheid